

BHMAGAZINO

JUSTIN

TR
UD
DE
AU

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ;

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ Σ. 15
ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΑΤΙΑΝΑ ΑΒΕΡΩΦ, ΣΕΜΠΙΑΣΤΙΑΝ ΚΟΧ, ΗΡΩ ΜΠΕΖΟΥ Σ. 24, 31, 34
STORY 80 ΧΡΟΝΙΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ ΤΗΣ MARVEL Σ. 12

Η ΑΝΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΠΤΩΣΗ(;) ΤΟΥ ΤΖΑΣΤΙΝ ΤΡΙΝΤΟ

Μια σειρά από μικρά ή μεγαλύτερα σκάνδαλα έχουν εσχάτως θαμπώσει τη λάμψη του άστρου του 23ου πρωθυπουργού του Καναδά. Θα καταφέρει ο γοητευτικός πολιτικός ηγέτης να ξεπεράσει τα πλήγματα στην εικόνα του και να επικρατήσει στις επερχόμενες ομοσπονδιακές εκλογές;

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ

Δεν ήταν δύσκολο να καταλάβεις γιατί ολόκληρος ο πλανήτης έπαθε εμμονή με τον Τζάστιν Τριντό όταν αυτός εξελέγη, πριν από τέσσερα χρόνια, πρωθυπουργός του Καναδά. Ωραίος, ψηλός και αθλητικός, χαρισματικός, από πολιτικό τζάκι, επικοινωνιακός και με αλάνθαστο κριτήριο όσον αφορά το λεγόμενο virality, την προοπτική δηλαδή που έχει μια εικόνα, ένα βίντεο ή μια σπάκα να αναπαραχθεί όσες περισσότερες φορές γίνεται στα διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ο 47χρονος πολιτικός αναδείχθηκε εν μιά νυκτί σχεδόν σε παγκόσμιο σούπερ σταρ. Από την αρχή της θητείας του μέχρι σήμερα βρίσκεται συνεχώς στο

επίκεντρο της δημοσιότητας με διάφορα χαριτωμένα ενσταντάνε: η γοητεία που φαίνεται να ασκεί στα θηλυκά μέλη της οικογένειας Τραμπ έχει γεννήσει αμέτρητα memes, οι πολύχρωμες κάλτσες που επιλέγει για τις δημόσιες εμφανίσεις του γίνονται αντικείμενο σοβαρών αναλύσεων, οι στάσεις της γόγκα που παίρνει ενίοτε στο γραφείο του και οι ημίγυμνες εμφανίσεις του όταν κάνει τζόγκινγκ προκαλούν ανασταναγμούς στο γυναικείο κοινό.

Η ζωή ενός αιρετού άρχοντα δεν μπορεί ωστόσο ποτέ να φείδεται εμποδίων, προκλήσεων και δυσκολιών και ο Τριντό το έχει εμπειρώσει τελευταία, καθώς βλέπει τη δημοτικότητά του να καταρρέει και το κόμμα του, τους Φιλε-

● Η Μελάνια Τραμπ ασπάζεται ηδυπαθώς τον Τζάστιν Τριντό στο μάγουλο, στη σύνοδο του G7 που έγινε στη Γαλλία τον περασμένο Αύγουστο.

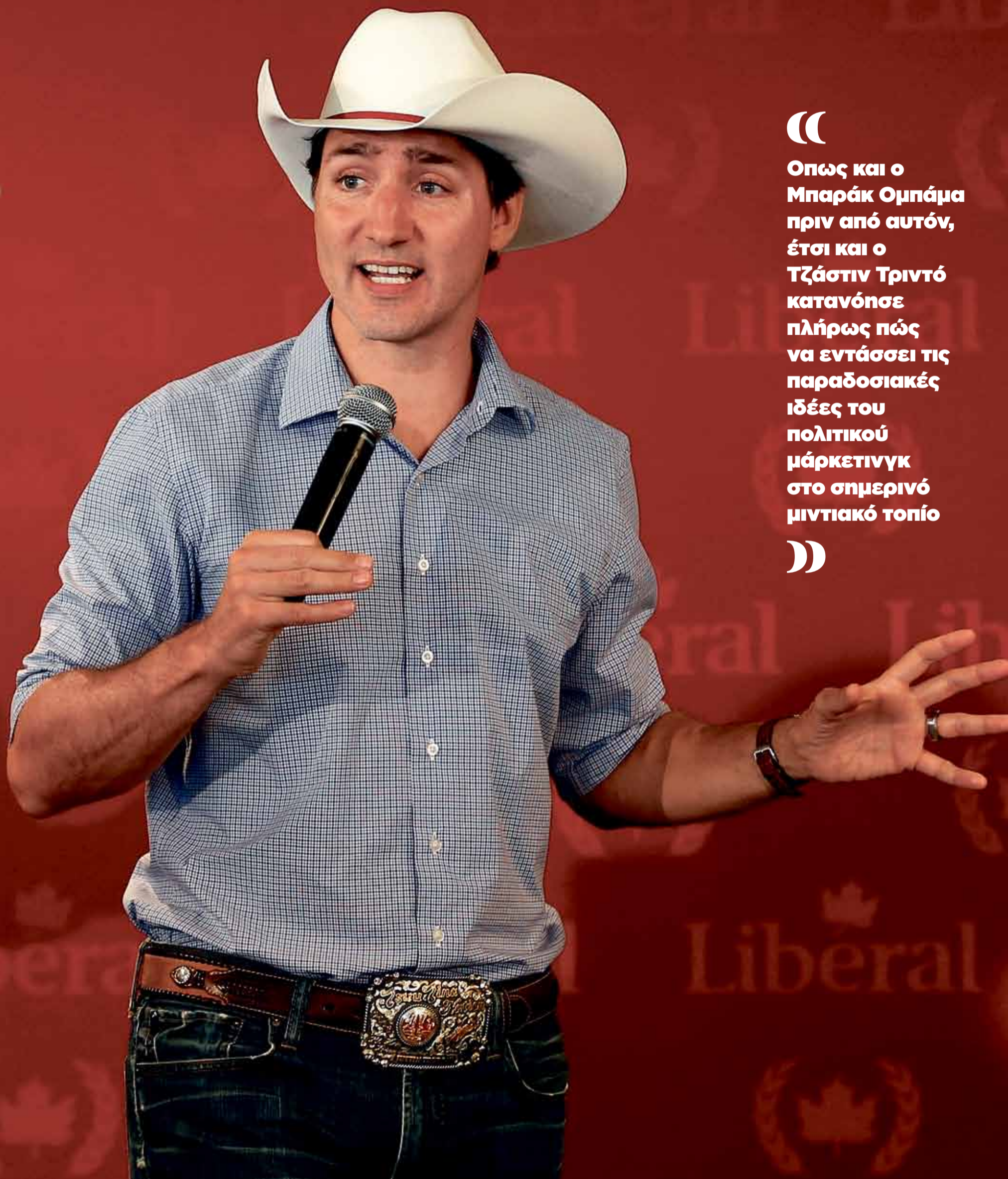
λευθέρους, να κονταροχτυπιέται με το αντίπαλο δέος, τους Συντηρητικούς του Αντριου Σιρ, για την επικράτηση στις επερχόμενες ομοσπονδιακές εκλογές, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν σε λιγότερο από έναν μήνα, στις 21 Οκτωβρίου. Αιτίες για την αποκαθήλωσή του υπάρχουν πολλές, με πιο πρόσφατη ένα σκάνδαλο που του επεφύλασσε το παρελθόν. Πριν από μερικές ημέρες αποκαλύφθηκε, μέσω φωτογραφιών και βίντεο, πως ο διαπρύσιος υποστηρικτής της πολυπολιτισμικότητας του Καναδά είχε υποπέσει νεότερος πολλάκις στο ρατσιστικής υφής ατόπημα του blackface ή brownface. Τοντέστιν, είχε εμφανιστεί σε θεματικά πάρτι και σε διάφορες άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις με το δέρμα του βαμμένο σκούρο ή εντελώς μαύρο στο πλαίσιο μεταμφιέσεων. Φυσικά και οι αντιδράσεις ήταν έντονες, καθώς δεν μιλάμε για ένα τυχαίο μασκάρεμα, όπως όταν ντύνεται κάποιος με τη στολή του Ζορό, του νίντζα ή του καουμπού, αλλά για μια πρακτική που συνδέεται άμεσα με τη διαχρονική καταπίεση και τον χλευασμό των μαύρων. Εχουν περάσει αρκετά χρόνια, αλλά δεν ήταν παιδιά, ήταν σχεδόν 30 ετών, και όφειλε να είναι πιο προσεκτικός και πολιτικώς ορθός. Ο Τριντό απολογήθηκε αμέσως, όμως γρήγορα πύκνωσαν πάλι οι φωνές που ανέκαθεν τον κατηγορούσαν για έλλειψη ουσιαστικής σκέψης, που τον απέρριπταν από την αρχή ως έναν επιφανειακό φιγουρατζή που ανελίχθηκε κυρίως λόγω επωνύμου και εμφάνισης. Στην πατρίδα του, αυτή η πρόσφατη περιπέ-

τεια είναι η τελευταία σε μια αλυσίδα προβλημάτων που ταλανίζουν τη δημόσια εικόνα του. Υπάρχει το θέμα με την πώληση όπλων στη Σαουδική Αραβία που υπονόησε ότι θα ακύρωνε, αλλά δεν τα κατάφερε. Υπάρχει το ακανθώδες για τους οικολόγους και για μερίδα του γηγενούς πληθυσμού του Καναδά ζήτημα του πετρελαιαγωγού Trans Mountain, για την επέκτασή του οποίου προς τις δυτικές ακτές της χώρας έδωσε το πράσινο φως τον περασμένο Ιούνιο. Τον μεγαλύτερο πονοκέφαλο του τον προκαλεί ωστόσο κάτι άλλο. Η πρώην υπουργός Δικαιοσύνης της κυβέρνησής του τον έχει κατηγορήσει ότι της άσκησε πιέσεις υπέρ το δέον προκειμένου να λυθεί μια υπόθεση διαφθοράς στην οποία ήταν μπλεγμένος ο επιχειρηματικός κολοσσός SNC-Lavalin με μεγάλο πρόσημο και όχι με κάποια ποινική καταδίκη. Στελέχη της εταιρείας ερευνώνται διότι υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι δωροδόκησαν παρανόμως λίβυους αξιωματούχους με εκατομμύρια δολάρια από το 2001 έως το 2011. Η εκπομπή «Patriot Act» του κομμικού Χασάν Μινάζ, που έγινε πρόσφατα διαθέσιμη στο Netflix, εξετάζει ορισμένα από αυτά, θέτοντας μάλιστα ευθέως τα σχετικά ερωτήματα στον ίδιο τον Τριντό στο πλαίσιο συνέντευξης. Εκείνος φαίνεται πραγματικά αμήχανος και δυσκολεύεται να απαντήσει. Θα άξιζε να την παρακολουθήσει όποιος ενδιαφέρεται να δει ένα είδωλο της σύγχρονης pop κουλτούρας να βρίσκεται τόσο έξω από τα νερά του, αρκεί να αγνοήσει τον ελαφρώς ενοχλητικό, εξυπνακίστικο τόνο του παρουσιαστή.

CARLOS BARRIA/REUTERS

● Σε εκδήλωση για την οικονομική ενίσχυση των Φιλελευθέρων στις 13 Ιουλίου στο Κάλγκαρι.

«

Όπως και ο Μπαράκ Ομπάμα πριν από αυτόν, έτσι και ο Τζάστιν Τριντό κατανόησε πλήρως πώς να εντάσσει τις παραδοσιακές ιδέες του πολιτικού μάρκετινγκ στο σημερινό μιντιακό τοπίο

»

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ MARVEL

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΜΑΡΚΟ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

Τίποτε στον κόσμο του κόμικ δεν λατρεύεται περισσότερο από τον μύθο. Στην ένατη τέχνη, όπως ασκείται στην Αμερική από το σωτήριον έτος 1938, όταν ο Superman πέταξε για πρώτη φορά στον ουρανό της Μητρόπολης, όλα περιστρέφονται γύρω από τη μυθολογία, το origin, τις απαρχές – ενός ήρωα, ενός κόσμου, μιας εταιρείας. Πάρτε, για παράδειγμα, τη Marvel, τον κολοσσό που στεγάζει τον Spider-Man, τον Iron Man, τους Avengers και πλήθος άλλων υπερασπιστών τού καλού που διαπρέπουν την τελευταία δεκαετία στον κινηματογράφο. Εφέτος εορτάζει τα 80 της χρόνια χρονολογώντας την αφετηρία της στις 31 Αυγούστου 1939, όταν λίγες ώρες πριν από την εισβολή του Χίτλερ στην Πολωνία και την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου κυκλοφόρησε (με ημερομηνία Οκτωβρίου) το πρώτο και μοναδικό «Marvel Comics». Με πρωταγωνιστές τον Ανθρώπινο Πυρσό και τον πρίγκιπα της Ατλαντίδας Ναμόρ, γνωστό και ως Υποβρύχιο, διέθεσε 80.000 τεύχη τον Σεπτέμβριο, ανατυπώθηκε τον Οκτώβριο φθάνοντας τελικά τις 800.000 πωλήσεις, μετονομάστηκε άμεσα σε «Marvel Mystery Comics» και άνοιξε τον δρόμο σε μια σειρά χαρακτήρων που με προεξάρχοντα τον Captain America κέρδισαν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στο πεδίο της τετραχρωμίας προσπορίζοντας γενναία κέρδη στην εταιρεία. Ωστόσο, εκείνη η Marvel ονομαζόταν Timely Comics και πόρρω απείχε από τη διάδοχο της που γνωρίζουμε σήμερα. Γιατί, παρά τον καταστατικό μύθο, στην πραγματικότητα, οι χαρακτήρες, το μοντέλο λειτουργίας, οι καινοτομίες ήρθαν κάπου είκοσι χρόνια αργότερα, τον Νοέμβριο του 1961. Και για εκείνη βέβαια την περίπτωση υπάρχουν τουλάχιστον δύο εκδοχές – αλλιώς τι μύθος θα ήταν; Η μία, business as usual, ανήκει στον σεναριογράφο και

μετέπειτα διευθύνοντα σύμβολο της εταιρείας, Σταν Λι: «Εγγραψα μια σύνοψη της ιστορίας με τη βασική περιγραφή των νέων χαρακτήρων [των Fantastic Four] και της κάπως ασυνήθιστης πλοκής και την έδωσα στον πιο έμπιστο και αξιόπιστο καλλιτέχνη μου, τον απίστευτα ταλαντούχο Τζακ Κέρμπι». Η άλλη, πιο δραματική, είναι του «απίστευτα ταλαντούχου» σχεδιαστή Τζακ Κέρμπι: «Η Marvel τότε βρισκόταν κυριολεκτικά στα τελευταία της, έβγαζαν ήδη έξω τα έπιπλα, και ο Σταν Λι καθόταν εκεί και έκλαιγε. Του είπα να μην κάνουν τίποτε, να περιμένουν, και υποσχέθηκα να τους δώσω κόμικς που θα ανέβαζαν τις πωλήσεις τους». Σύμφωνα με όσα λέγονται στο «Marvel Comics. The Untold Story» (εκδ. Harper Perennial) του Σον Χάου, οι δύο συνεργάτες διεκδικούν ο καθένας για τον εαυτό του την πατρότητα της ιδέας που έσωσε τη δεδομένη στιγμή τη Marvel από τη χρεοκοπία: μια σειρά από δυσλειτουργικούς ήρωες με ανεξέλεγκτες δυνάμεις, χαρακτηριστικά ελαττώματα, προσωπικά πάθη, εσωτερικές αναφάσεις, σωματικές αναπηρίες που τους καθιστούσαν ανίκανους να προσαρμοστούν στην κοινωνία γύρω τους χωρίς να ασπαστούν μια μυστική ταυτότητα, ένα απελευθερωτικό

Ογδόντα χρόνια πριν, ένα από τα πρώτα υπερηρωικά κόμικς έθετε τα θεμέλια για τη δημιουργία ενός κολοσσού της αμερικανικής ποπ κουλτούρας.

1. Το πρώτο (και μοναδικό) τεύχος του «Marvel Comics» κυκλοφόρησε στις 31 Αυγούστου 1939 με ημερομηνία Οκτωβρίου.
2. Ο Μάρτιν Γκούντμαν, πρώτος εκδότης της Timely Comics και κατόπιν της Marvel από το 1939 έως το 1972.

προσωπείο. Ο Spider-Man ήταν στην πραγματικότητα ένας νεαρός βιβλιοφάγος που πάθαινε γλωσσοδέτη μπροστά στις ωραίες συμμαθήτριάς του. Ο Hulk ένας οξύθυμος επιστήμονας με διπλή προσωπικότητα. Ο Iron Man ένας ερωτύλος έμπορος όπλων με καρδιακά προβλήματα. Ο Thor ένας χωλός γιατρός. Ο Daredevil ένας τυφλός δικηγόρος. Ο Black Panther ένας μονάρχης κάποιου μικρού αφρικανικού έθνους. Η Black Widow μια ρωσίδα πρώην κατάσκοπος. Εκεί που η DC Comics, αδιαφιλονίκητος κυρίαρχος του χώρου έως τότε, πρόβαλλε υποδείγματα φύσει (Superman) ή θέσει (Batman) υπερανθρώπων, τοποθετημένων σε απροσδιόριστο γεωγραφικό πλαίσιο και μακριά από την τρέχουσα πολιτική πραγματικότητα, η Marvel δημιουργούσε ξαφνικά ατελείς ανιήρωες που ζούσαν στη Νέα Υόρκη και δρούσαν στο γεμάτο ηθικές αβεβαιότητες τοπίο του Ψυχρού Πολέμου. Μέσα από τις περιπέτειές τους προορίζονταν, διστακτικά ενίοτε αλλά αδιαμφισβήτητα, να καταγράψουν το χρονικό της αμερικανικής δεκαετίας τού '60: αμφισβήτηση, ψυχεδέλεια, ναρκωτικά, ροκ, ψυχανάλυση, καταναλωτισμός, ρατσισμός, φυλετικές διακρίσεις, ελεύθερος έρωτας, πολιτικές δολοπλοκίες, κοινωνι-

κές ανισότητες, αστική παρακμή, καλπάζουσα εγκληματικότητα. Δεν ήταν αυτοί οι κατά Χάου «ήρωες με πήλινα πόδια» η μοναδική καινοτομία που η Marvel έφερε στο πεδίο. Το σχέδιο ήταν εντυπωσιακό «σε βαθμό παραίσθησης», δήλωνε ένας ενθουσιασμένος αναγνώστης στο «Esquire» το 1965, «κάθε καρτέ αποτελεί δραματική σύνθεση ισάξια των καλύτερων ταινιών του Ορσον Γουέλς». Η ιδέα ότι οι πρωταγωνιστές των ιστοριών μοιράζονταν ένα κοινό σύμπαν τούς έδινε τη δυνατότητα να μεταπηδούν από περιοδικό σε περιοδικό, ανάλογα με τη βούληση συγγραφέα και εκδότη, λειτουργώντας ως διαφήμιση άλλων τίτλων. Η μηνιαία στήλη του Σταν Λι, προσεκτικά δομημένη ώστε να δίνει την υποτιθέμενη εικόνα των παρασκηνίων της δημιουργίας των κόμικς, απέπνεε μια σαγηνευτική αίσθηση παράας. Αίσθηση που ο ίδιος φρόντισε να καλλιεργήσει στο κοινό το 1964 ιδρύοντας τη «Merry Marvel Marching Society», ένα επίσημο φανκλαμπ, το οποίο απέκτησε μονομιάς 50.000 μέλη. Θα ακολουθούσαν οι συμφωνίες για πλαστικά παιχνίδια κατ' εικόνα και ομοίωση των χαρακτήρων, η μεταφορά τους στη μικρή και τη μεγάλη οθόνη, οι συλλεκτικές κάρτες, τα επιχρωμιωμένα, επάργυρα, επίχρυσα εξώφυλλα και ούτω καθεξής.

Παιχνίδια ενήλικων

Συνειδητά ή ασυνειδητά, πρώτη η Marvel ξεπέρασε τα όρια του παιδικού κοινού. Οσο απλοϊκό κι αν μοιάζει σήμερα το πρώτο έργο του Σταν Λι σε αναγνώστες εξοικειωμένους με ποιήματα οπτικής βίας και πλοκή λογοτεχνικών αξιώσεων, η τότε απίχησή του στις μετεφηβικές ηλικίες ήταν ασυνήθιστη. «Σάκοι ολόκληροι με αλληλογραφία καταφάνουν καθημερινά στα γραφεία της Marvel από περισσότερα από 225 κολέγια» έγραφε το «Esquire» την 1η Σεπτεμβρίου 1966 «και για όσους υποπτεύονται ότι

Σχέδιο του Μάικλ Τέρνερ που αποτέλεσε το εξώφυλλο για το πρώτο τεύχος της σειράς Civil War το 2006.

MICHAEL
TURNER

ΤΑΤΙΑΝΑ ΑΒΕΡΩΦ

«ΜΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΠΟΛΥ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ»

Ο γνωστή συγγραφέας μιλάει για τη σχέση της με την τέχνη και την πολιτική με αφορμή τη συμπλήρωση τριάντα χρόνων από τη δημιουργία της Πινακοθήκης Ε. Αβέρωφ στο Μέτσοβο.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Η Τατιάνα Αβέρωφ είναι συγγραφέας. Ωστόσο, βρεθήκαμε χάρη σε μία άλλη ιδιότητά της, εκείνη της διευθύντριας της Πινακοθήκης Ε. Αβέρωφ στο Μέτσοβο. Εφέτος είναι εξάλλου μια ξεχωριστή χρονιά, καθώς η αφορμή της συμπλήρωσης των 30 χρόνων λειτουργίας της Πινακοθήκης αλλά και των 60 χρόνων από την αναμπέλωση άγονων πλαγιών της περιοχής του Μετσόβου και τη δημιουργία του κρασιού «Κατώγι» από τον Ευάγγελο Αβέρωφ (1910-1990) έδωσε την αφορμή για τη διοργάνωση μιας ενδιαφέρουσας εικαστικής έκθεσης με τίτλο «Τόποι δημιουργίας» σε επιμέλεια της ιστορικού τέχνης Λίνας Τσίκουτα-Δεϊμέζη. Στην ουσία, περί τους 60 καλλιτέχνες κλήθηκαν να ανταποκριθούν στα ποικίλα ερεθίσματα που προσφέρει το Μέτσοβο με τη δική τους σύγχρονη εικαστική γλώσσα. Όλα για το Μέτσοβο προορίζονταν εξαρχής. Όπως η συλλογή που είχε συλλέξει ο Ευάγγελος Αβέρωφ με τα «200 έργα-διαμάντια» από ζωγράφους και γλύπτες του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα (Γύζης, Λύτρας, Βολανάκης, Μόραλης κ.ά.), την οποία δώρισε στον τόπο καταγωγής του και έχτισε μάλιστα και ένα μουσείο για να τη στεγάσει. Από τότε έχει βεβαίως διανθιστεί με πολλούς σύγχρονους καλλι-

τέχνες και περιλαμβάνει πλέον περί τα 700 έργα. Από όταν ξεκίνησε να λειτουργεί, το 1988, η Τατιάνα Αβέρωφ βρισκόταν στην κεφαλή του. «Ήμουν εξαρχής πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, με είχε βάλει ο πατέρας μου, αλλά δεν πολυασχολιόμουν και ντρεπόμουν να πω ότι είχα αυτή τη θέση».

Τι σας έκανε να αλλάξετε γνώμη και να ασχοληθείτε πιο ενεργά;

«Σταμάτησα να δουλεύω στο σχολείο ως ψυχολόγος – είχε ολοκληρωθεί ο κύκλος μου εκεί. Η αλήθεια είναι ότι έφαχνα από την αρχή να βρω τι θα μπορούσε να με εκφράσει στην ενασχόληση με την Πινακοθήκη και τη συλλογή της. Δεν είμαι συλλέκτρια, μου αρέσει η τέχνη, αλλά δεν αισθανόμουν ότι εκεί βρισκόταν το κυρίαρχο ενδιαφέρον μου. Ο βασικός πόλος έλξης για εμένα ήταν αφενός τα εκπαιδευτικά προγράμματα της Πινακοθήκης, το πώς να φέρεις δηλαδή την τέχνη μέσα στη ζωή των παιδιών και των απλών ανθρώπων που την αντιμετωπίζουν με λίγο δέος ή ενδεχομένως με έλλειψη ενδιαφέροντος, και αφετέρου η διαδικασία που ακολουθούσαν οι καλλιτέχνες για να δημιουργήσουν».

Ο πατέρας σας θεωρείται ο τελευταίος των μεγάλων ευεργετών, τουλάχιστον στο Μέτσοβο. Θεωρούσατε υποχρέωση να συνεχίσετε την οικογενειακή παράδοση;

«Ήταν δεδομένο. Ειδικά για την Πινακοθήκη ο πατέρας μου μού είχε πει αρκετές φορές σε διάφορες φάσεις που έφτανε κοντά στον θάνατο και τη γλιτώνε: “Την Πινακοθήκη θα την αναλάβεις εσύ”».

Γιατί εσείς; Είχατε δείξει ενδιαφέρον για την τέχνη από νωρίς;

«Όχι. Θυμάμαι, όταν έψαχνα τι στο διάολο θα σπούδασω και δεν μπορούσα να αποφασίσω, μου λέγανε: “Ιστορία της τέχνης να κάνεις”. Ίσως το θεωρούσαν κάτι πρέπον και κατάλληλο για ένα κορίτσι καλής οικογενείας. Δεν με ενδιέφερε και χαίρομαι πάρα πολύ που δεν το σπούδασα. Είχα όμως πολύ μεγάλη αγάπη με το Μέτσοβο. Ξέρετε, το Μέτσοβο δεν είναι μόνο η Πινακοθήκη. Είναι και το Λαογραφικό Μουσείο, το Οινοποιείο και ένα σωρό έργα που έγιναν τη δεκαε-

τία του '50 κυρίως και που λειτουργούν υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Βαρόνου Μιχαήλ Τσοσίτσα. Το Μέτσοβο με μάγευε από παιδί και ως φύση αλλά και ως ένας χώρος συνάντησης με τον πατέρα μου. Εκείνος το ανέστησε κυριολεκτικά και το μεταμόρφωσε από ένα έτοιμο να ερημωθεί χωριό σε έναν τόπο ευημερίας. Με ενδιέφερε κι εμένα να γίνουν πράγματα γι' αυτό το μαγικό μέρος».

Τι ήταν εκείνο που έκανε τον πατέρα σας να θέλει να προσφέρει;

«Νομίζω ότι είχε μεγάλη αίσθηση καθήκοντος και ήθελε να είναι αντάξιος συνεχιστής της οικογενειακής παράδοσης. Πιθανόν να του απέφερε και μια καλή δημοσιότητα που τον ωφελούσε στην πολιτική του καριέρα. Σίγουρα συνιστούσε ένα δείγμα για το τι θα έκανε στην πολιτική σε μακροκλίμακα, αν μπορούσε. Νομίζω ότι ήταν ένας άνθρωπος που πραγματικά ενδιαφερόταν για τον συνάνθρωπο. Όλα θα έπαιξαν τον ρόλο τους. Για εμένα χαρές που δεν έχουν σχέση με τον άνθρωπο δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται ως τέτοιες. Εγώ δεν μπορώ να είμαι καλά αν οι γύρω μου δεν είναι καλά. Είναι και λίγο εγωιστικό αυτό αν το καλοσκεφτεί κανείς».

Γιατί δεν αναλάβετε λοιπόν εξαρχής; Φοβηθήκατε να επωμιστείτε την ευθύνη;

«Όχι, απλώς δεν ήμουν εγώ. Εγώ βρισκόμουν αλλού. Και τώρα θα έλεγα ότι εγώ ανήκω στο γράφι-

● «Ο κύκλος» (2019), έργο του Αλέξανδρου Ψυχούλη, το οποίο θα παρουσιαστεί στην έκθεση «Τόποι δημιουργίας».

● Η Τατιάνα Αβέρωφ στο σαλόνι του σπιτιού της.

ΝΥΜΦΑΙΟ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΔΟ

Η Νιβέστα (ή Νέβεσκα), τα παλιά χρόνια ένα από τα πιο ακμαία βλαχοχώρια της Μακεδονίας, δεν είχε ευτυχώς τη μοίρα άλλων, εκατοντάδων οικισμών της ελληνικής επαρχίας, που μέσα στον 20ό αιώνα είδαν τους πληθυσμούς τους να μειώνονται δραματικά, και που σε αρκετές περιπτώσεις παρήκμασαν, εγκαταλείφθηκαν και ερήμωσαν. Είχε ανιθέτως την τύχη να αγαπηθεί από ανθρώπους με υψηλό γούστο, με όραμα, με επίγνωση της σημασίας και της αξίας που έχει η παράδοση ενός λαού, οι οποίοι επιπλέον είχαν τη δυνατότητα (και την οικονομική) να κρατήσουν αυτή την παράδοση ζωντανή και να την εξελίσουν. Να μετατρέψουν, δηλαδή, την ιστορική έδρα του Δήμου Αμυνταίου σε ένα χωριό-πρότυπο, μοναδικό στα ελληνικά χρονικά, όπου ο κανόνας θέλει να προσπερνάμε αδιάφορα ή και να καταστρέφουμε ό,τι ωραίο μάς έχει κληροδοτήσει το παρελθόν. Ετσι, κυρίως χάρη στον Νίκο Μέρτζο και στον Γιάννη Μπουτάρη που αναπτύσσοντας εκεί και επιχειρηματικές δραστηριότητες πρωτοστάτησαν στη διάσωσή του, το Νυμφαίο, όπως είναι το σύγχρονο όνομα της Νιβέστα, θεωρείται σήμερα ένας από τους ομορ-

Απόδραση στις πλαγιές του Βέρνου, σε έναν από τους πιο ατμοσφαιρικούς και άριστα διατηρημένους παραδοσιακούς οικισμούς της χώρας.

φότερους και πιο καλά συντηρημένους παραδοσιακούς οικισμούς της Ελλάδας. Χτισμένο στις πλαγιές του Βέρνου (Βίτσι), σε απόσταση περίπου 30 χιλιομέτρων από τη Φλώρινα, το μικρό αλλά ανεξάντλητο σε ομορφιές χωριό παρέχει σήμερα τουριστικές παροχές υψηλού επιπέδου και αποτελεί πόλο έλξης για χιλιάδες τουρίστες όλες τις εποχές του χρόνου. Αρκεί μια μικρή βόλτα στα δρομάκια του ή στα θαυμάσια μονοπάτια που το κυκλώνουν και πολύ εύκολα καταλαβαίνεις το γιατί.

Το όνομα και η ιστορία
Ηταν κάποτε η Νιβ(ι)έστα, λοιπόν, όνομα προέλευσης βλαχικής, το οποίο μπορεί να σημαίνει «τόπος που μένει το χιόνι» ή «σημείο κρυμμένο και αθέατο», αλλά και «νύφη» (πάντα στη βλαχική διάλεκτο), εξαιτίας της ομορφιάς του τοπίου και του οικισμού. Σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία πρωτοκατοικήθηκε περί τα 1380. Από το 1600 οι κάτοικοί του άρχισαν να

ασχολούνται εκτός από το εμπόριο και με το ασίμη και το χωριό τους ήκμασε ως σημαντικό κέντρο αργυροχρυσοχοΐας. Σημαντικός ο ρόλος που έπαιξε κατά την Επανάσταση του 1821 αλλά και κατά τον Μακεδονικό Αγώνα. Το 1926 μετονομάστηκε με προεδρικό διάταγμα σε Νυμφαίο. Το 1978 ανακηρύχθηκε παραδοσιακός οικισμός. Και έπειτα ήρθαν ο Μέρτζος (πρόεδρος της κοινότητας από το 1995 μέχρι το 2006) και ο Μπουτάρης, για να δώσουν στον παραδοσιακό οικισμό, με τα έργα που δρομολόγησαν, πνοή ζωής, για να τον αναβαθμίσουν και να τον μετατρέψουν σε ένα από τα πιο όμορφα και ζωντανά χωριά της Ελλάδας. Προτρέποντας με το παράδειγμά τους και άλλους να τους ακολουθήσουν.

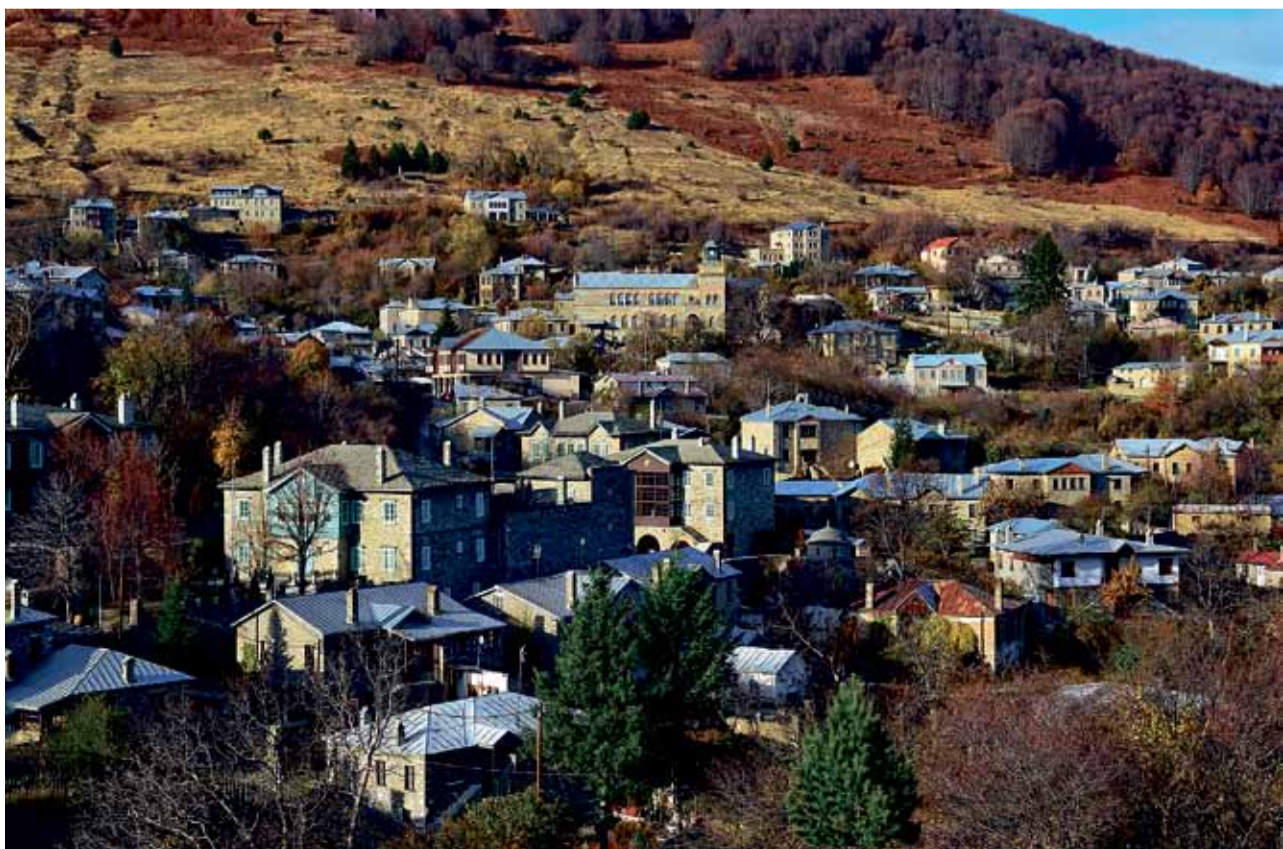
Η εντυπωσιακή αναγέννηση
Σπίτια αναπαλαιώθηκαν και άλλα χτίστηκαν με σεβασμό στο αρχιτεκτονικό ιδίωμα της περιοχής, τα λιθόστρωτα καλντερίμια συ-

νηρήθηκαν υποδειγματικά, ό,τι είχε απομείνει απέκτησε την παλιά κομψότητα και αίγλη του (χάρη σε δωρεές και σε ευρωπαϊκά κονδύλια), ό,τι καινούργιο χτίστηκε εντάχθηκε αρμονικά στον βγαλμένο από άλλες εποχές «πίνακα». Ένας πίνακας, ένα γλυπτό από πέτρα, ένα ακριβό έργο τέχνης μοιάζει σήμερα το Νυμφαίο αγκαλιασμένο από τις οξιές που φυτρώνουν στις πλαγιές του Βέρνου. Με τα αρχοντικά του, με τις στέγες από λαμαρίνα, για να μην κρατούν το χιόνι. Με τη Νίκειο Σχολή που χτίστηκε το 1928 με δωρεά του ευεργέτη Ιωάννη-Ζαν Νίκου με σχέδια που έφερε από τη Σουηδία και που αφού λειτούργησε για πολλά χρόνια ως σχολείο σήμερα λειτουργεί ως συνεδριακό κέντρο και φιλοξενεί το «Κέντρο ενημέρωσης για την καφέ αρκούδα» του σωματείου Αρκτούρος. Με το αρχοντικό του Μίχα όπου ο Παύλος Μελάς είχε εγκαταστήσει το διευθυντικό κέντρο του Μακεδονικού Αγώνα, αλλά και με

τα αρχοντικά των Τσίρλη, Νούσιου, Γκιάκα, Διαμαντίδη, Σωσσίδη, Μίσιου. Με το «Σπίτι των Χρυσικών της Νέβεσκα», όπου στεγάζεται το Μουσείο Αργυροχρυσοχοΐας, Λαογραφίας και Ιστορίας του Νυμφαίου. Με τη θαυμάσια κεντρική εκκλησία του Αγίου Νικολάου, τρίκλιτη βασιλική χτισμένη με πελεκητή πέτρα, που έχει αναστηλωθεί με δωρεά της οικογένειας Σωσσίδη (ο γιος του πρέσβη Τζον Σωσσίδη είχε νυμφευθεί την Εύη, κόρη του Ιωάννη «Γκολέμ» και της Ρίτας Γουλανδρή. Η οικογένεια Σωσσίδη πρόσφερε τα χρήματα για την αναστήλωση του Αγίου Νικολάου έπειτα από μια τεράστια πυρκαγιά, η Εύη Γουλανδρή όμως μετέφερε από το Λονδίνο μέσα σε ειδικές συσκευασίες κομμάτια από τα πανάκριβα κρύσταλλα που όλα μαζί δημιούργησαν έναν μυθικής αξίας πολυέλαιο).

Υποδειγματική τουριστική ανάπτυξη

Όμως, δεν είναι η καλοσυντηρημένη και καλοουστραρισμένη παράδοσή του ο μοναδικός παράγοντας που κάνει το Νυμφαίο να ξεχωρίζει. Είναι και ο τρόπος με τον οποίο αναπτύχθηκε τουριστικά, χωρίς να ξεπουληθεί όπως άλλα όμορφα μέρη της Ελλάδας. Εξαιρετικά φροντισμένα τα café και τα εστιατόρια που λειτουργούν στους πέτρινους δρόμους του. Το ίδιο και οι ξενώνες του («La Moara», «Έντερνέ», «Αργυρώ», «Κοντογιάννη»...) με τα άνετα καλοφτιαγμένα δωμάτια, τις υψηλές παροχές και τα προσεγμένα πρωινά με τα τοπικά προϊόντα. Την ίδια στιγμή, ο οικισμός δεν λειτουργεί μόνο ως ησυχαστήριο για τον επι-

ΔΙΜΗΤΡΙΟΣ/SHUTTERSTOCK

Σαν έργα τέχνης, τα πέτρινα σπία του Νυμφαίου προσδίδουν ακόμη περισσότερη ομορφιά στο ήδη συγκλονιστικό τοπίο.

**Το Νυμφαίο
θεωρείται
σήμερα ένας
από τους
ωραιότερους
και πιο καλά
συντηρημέ-
νους παρα-
δοσιακούς οι-
κισμούς της
Ελλάδας**

● Προσεγγμένοι έως και την τελευταία τους λεπτομέρεια, οι δρόμοι του Νυμφαίου συνθέτουν ένα γοητευτικό σκηνικό που παραπέμπει σε παλαιότερες εποχές.